

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Problemy szkolnictwa w świetle kampanii wyborczych w 2015 roku

Author: Natalia Stępień-Lampa

Citation style: Stępień-Lampa Natalia. (2017). Problemy szkolnictwa w świetle kampanii wyborczych w 2015 roku W: M. Kolczyński (red.), "Polskie wybory 2014-2015 : kontekst krajowy i międzynarodowy - przebieg rywalizacji - konsekwencje polityczne T. 2" (S. 191-207). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Natalia Stępień-Lampa

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Problemy szkolnictwa w świetle kampanii wyborczych w 2015 roku

Abstrakt: W artykule podjęta została kwestia wpływu sfery polityki na edukację. W tym celu autorka podjęła problematykę polityczno-ustrojowych uwarunkowań polityki edukacyjnej, a także wskazała przykłady ich oddziaływania na system oświaty w Polsce po 1989 roku. Następnie analizie poddano propozycje rozwiązań problemów szkolnictwa zgłaszane przez kandydatów na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w kampanii wyborczej w 2015 roku. W dalszej części artykułu przedstawiono pomysły w tej samej materii proponowane przez 8 ogólnopolskich komitetów wyborczych w kampanii parlamentarnej w 2015 roku. Autorka dokonała charakterystyki poszczególnych programów wyborczych oraz wyciągnęła na ich podstawie wnioski.

Słowa kluczowe: edukacja, polityka, kampanie wyborcze w 2015 roku

Wprowadzenie

Oświata stanowi dziedzinę życia społecznego w szczególności podatną na zawirowania polityczne. Dotyczy to zwłaszcza sfery publicznej i obowiązkowej, przez co bezpłatnej edukacji. Teza ta znajduje swoje potwierdzenie w procesie reformowania systemu oświaty, który miał miejsce w III Rzeczypospolitej Polskiej. Immanentną cechą tego systemu stała się bowiem zmiana, co wiązało się i wciąż się wiąże z negatywnymi konsekwencjami dla podmiotów, które w nim funkcjonują, przede wszystkim dla uczniów, rodziców i nauczycieli. Przekształcenia w szkolnictwie wpro-

wadzone przez jedną ekipę rządzącą były i są natychmiast dezawuowane przez ich następców.

System oświaty w Polsce ulega nieustannym przekształceniom. Stanowi to efekt silnego wpływu polityki i polityków na edukację¹. Zdaniem Dobromira Dziewulaka podmioty sprawujące władzę dążą do podporządkowania i profilowania zgodnie z własnymi interesami instytucji zajmujących się kształceniem i wychowywaniem młodych pokoleń obywateli. Z tego względu ze sferą oświaty powiązane są interesy polityczne, jak również ideologiczne².

Aktorzy sceny politycznej zgłaszają rozbieżne pomysły na rozwiązanie problemów szkolnictwa. Różnice pomiędzy tymi pomysłami są dwojako determinowane. Pierwszą grupę determinantów stanowią przekonania o charakterze światopoglądowym, drugiej z kolei należy upatrywać w aktualnej sytuacji na scenie politycznej. Przykładem różnic w warstwie ideologicznej są odmienne opinie partii politycznych oraz polityków o nauce religii w szkole. Partie o lewicowym światopoglądzie uważają za niedopuszczalne ich finansowanie z pieniędzy publicznych, a także organizację w publicznej szkole, która to ich zdaniem powinna mieć świecki charakter. Natomiast ugrupowania o prawicowo-światopoglądowej proweniencji reprezentują wprost przeciwne przekonania.

Drugi wymiar różnic związanych z funkcjonowaniem systemu oświaty to bieżąca działalność, czyli uprawianie polityki. Za przykład może tu służyć wycofanie się z obowiązku noszenia mundurków szkolnych, której dokonał parlament kadencji 2007–2011 oraz pierwszy rząd Donalda Tuska (koalicja Platformy Obywatelskiej i Polskiego Stronnictwa Ludowego, lata 2007–2011). Obowiązek ten wprowadził Sejm i Senat poprzedniej kadencji (lata 2005–2007) oraz rząd Jarosława Kaczyńskiego (koalicja Prawa i Sprawiedliwości, Samoobrony RP i Ligi Polskich Rodzin, lata 2006–2007)³. Podobne zmiany mają również miejsce obecnie. W pierwszych miesiącach po wyborach parlamentarnych, które miały miejsce 25 października 2015 roku zwycięskie Prawo i Sprawiedliwość zniósł od roku

¹ Przez politykę należy rozumieć świadomą, zorganizowaną aktywność podejmowaną przez podmiot zbiorowy, której celem jest zdobywanie lub utrzymanie władzy. Zob. S. WRÓBEL: *Polityka i proces polityczny*. W: *Wprowadzenie do nauki o państwie i polityce*. Red. B. SZMULIK, M. ŻMIGRODZKI. Lublin 2004, s. 243–252.

² D. DZIEWULAK: *Systemy szkolne Unii Europejskiej*. Warszawa 1997, s. 14.

³ Obowiązek mundurkowy wprowadzono na mocy nowelizacji ustawy o systemie oświaty z 11 kwietnia 2007 roku (ustawa z dnia 11 kwietnia 2007 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2007 r., nr 80, poz. 542). Zniesiono go z kolei nowelizacją z 25 lipca 2008 roku (Ustawa z dnia 25 lipca 2008 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty, ustawy – Karta Nauczyciela oraz ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, Dz. U. z 2008 r., nr 145, poz. 917).

szkolnego 2016/2017 obowiązek szkolny dla dzieci sześciolatkich (tym samym zrezygnowano z obowiązkowego wychowania przedszkolnego dla pięciolatek)⁴. O rozpoczęciu przez dzieci w wieku 6 lat edukacji szkolnej zdecydował parlament poprzedniej kadencji (lata 2011–2015), a zmianę tę jesienią 2013 roku zaakceptował Prezydent RP Bronisław Komorowski. Skierowanie sześciolatek do szkół było w tamtym czasie jednym z ważniejszych zamierzeń drugiego rządu Donalda Tuska (koalicja Platformy Obywatelskiej i Polskiego Stronnictwa Ludowego, lata 2011–2015)⁵.

Proces wprowadzania zmian w szkolnictwie w Polsce charakteryzuje się deprecjonowaniem przez późniejsze ekipy rządzące dokonań ich poprzedników. To powoduje, że w kolejnych modernizacjach systemu oświaty trudno jest dopatrzeć się regularności i kumulowania do tej pory osiągniętych efektów. Zawierania polityczne nie służą podmiotom funkcjonującym w tym systemie. Wyzwalają niepewność oraz lęk przed kolejnymi zmianami. Nauczyciele przygotowują młode pokolenia do egzaminów zewnętrznych bez pewności, czy w ogóle, a jeśli tak, to w jakiej formie zostaną one przeprowadzone. Uczniowie nie mogą być pewni, do jakiego typu szkoły będą uczęszczać. Rodzice z kolei nie wiedzą, w jakim wieku ich pociechy będą musiały pójść do pierwszej klasy szkoły podstawowej.

Wytworzony przez 26 lat III RP edukacyjny chaos wiąże się z negatywnymi konsekwencjami. Tymczasem decydenci polityczni zdają się nie zauważać głównych problemów szkolnictwa w Polsce. Za takie uchodzić może na przykład fakt, że we współczesnym cyfrowym świecie rzeczywistość szkolna wciąż jest analogowa. Placówkom oświatowym brakuje odpowiedniego sprzętu, a nauczycielom umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii. Tym samym szkoła i nauczyciele nie znajdują wspólnego języka z uczniami. Te dwie strony procesu edukacyjnego działają niejako w odmiennych światach. Co gorsza, kwestia ta przez polityków zdaje się być w ogóle niezauważana.

Polityka i edukacja są ściśle ze sobą powiązane i skazane na koegzystencję. Tezę tę potwierdza D. Dziewulak, wskazując, że na funkcjonowa-

⁴ Nowelizację ustawy o systemie oświaty, która wprowadziła obowiązek szkolny w wieku 7 lat oraz obowiązkowe wychowanie przedszkolne dla dzieci sześciolatek uchwalono 29 grudnia 2015 roku, a 7 stycznia 2016 roku podpisał ją prezydent Andrzej Duda. <http://www.prezydent.pl/prawo/ustawy/podpisane/art,6,stycczen-2016-r-.html> [7.01.2016].

⁵ 30 sierpnia 2013 roku Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, którą zaczęto nazywać ustawą sześciolatekową. Zgodnie z jej założeniami 1 września 2014 roku w pierwszej klasie szkoły podstawowej edukację obowiązkowo odbierały wszystkie sześciolatki urodzone w pierwszej połowie 2008 roku wraz z siedmiolatekami urodzonymi w 2007 roku, natomiast od 1 września 2015 roku siedmiolatki z drugiej połowy 2008 roku wraz z sześciolatekami urodzonymi w 2009 roku. „Kronika Sejmu” 2013, nr 44, s. 7–8.

nie systemu oświaty wpływają m.in. uwarunkowania ustrojowo-polityczne⁶. Koegzystencja tych sfer jest szczególnie widoczna w trakcie kampanii wyborczych. Wówczas bowiem partie polityczne i ich przedstawiciele prezentują liczne pomysły na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej kraju, w tym na poprawę funkcjonowania szkolnictwa. Kalendarz wyborczy, a także decyzje polityczne spowodowały, że lata 2014–2015 obfitowały w głosowania, a tym samym w kampanie wyborcze. W tym okresie odbyły się wybory do Parlamentu Europejskiego (25 maja 2014 roku), wybory samorządowe (I tura 16 listopada 2014 roku i ewentualna II tura 30 listopada 2014 roku), wybory prezydenckie (I tura 10 maja 2015 roku, II tura 24 maja 2015 roku), referendum ogólnokrajowe (6 września 2015 roku)⁷, wybory do Sejmu i Senatu (25 października 2015 roku).

Dla podejmowanej w niniejszym artykule problematyki szczególne znaczenie miały elekcje prezydencka oraz parlamentarna. Wynika to z faktu, że władza ustawodawcza i wykonawcza w Polsce ponoszą główną odpowiedzialność za funkcjonowanie publicznej edukacji⁸. Dlatego też w dalszej części przedstawiono obietnice wyborcze związane z problemami szkolnictwa konstruowane przez poszczególnych kandydatów na urząd Prezydenta RP oraz ich sztaby wyborcze, a także obietnice ośmiu ogólnopolskich komitetów wyborczych w wyborach parlamentarnych dotyczące tej samej materii.

Wybory prezydenckie

W wyborach prezydenckich w 2015 roku zarejestrowane zostały 23 Komitety Wyborcze Kandydatów, z czego 11 uzbierało 100 000 podpisów poparcia i w związku z tym ostatecznie w wyborach udział wzięli: Grzegorz Braun (bezpartyjny), Andrzej Duda (Prawo i Sprawiedliwość), Adam Ja-

⁶ Poprzez przymiotnik „ustrojowy” należy rozumieć ustrojowe podstawy organizacji szkolnictwa. W Polsce wyznacza je przede wszystkim Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku, w tym w szczególności art. 70 (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.), a także ustawa z 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Tekst jedn. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.). D. DZIEWULAK: *Systemy szkolne...*, s. 14.

⁷ Referendum dotyczyło kwestii wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu, stosunku do dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa oraz interpretacji prawa podatkowego w razie wątpliwości na korzyść podatnika. <http://referendum2015.pkw.gov.pl/> [10.12.2015].

⁸ Przedmiot prowadzonych przez autorkę rozważań stanowią wyłącznie problemy związane z systemem oświaty. Oznacza to, że nie scharakteryzowano w nim kwestii dotyczących szkolnictwa wyższego.

rubas (Polskie Stronnictwo Ludowe), Bronisław Komorowski (Platforma Obywatelska). Janusz Korwin-Mikke (początkowo Kongres Nowej Prawicy, później Koalicja Odnowy Rzeczypospolitej Wolność i Nadzieja), Marian Kowalski (Ruch Narodowy), Paweł Kukiz (bezpartyjny), Magdalena Ogórek (Sojusz Lewicy Demokratycznej), Janusz Palikot (Twój Ruch), Paweł Tanajno (Demokracja Bezpośrednia) oraz Jacek Wilk (Kongres Nowej Prawicy)⁹.

Frekwencja w pierwszej turze głosowania wyniosła 48,96%. Na trzech kandydatów, którzy uzyskali największe poparcie swój głos oddało niemalże 90% biorących udział w wyborach (A. Duda 34,76%, B. Komorowski 33,77%, P. Kukiz 20,80%)¹⁰. W związku z faktem, że żaden z kandydatów nie zdobył ponad połowy ważnie oddanych głosów konieczne było przeprowadzenie drugiej tury głosowania. Zgodnie z Kodeksem wyborczym wzięło w niej udział dwóch kandydatów, na których oddana została największa liczba głosów¹¹. W drugiej turze zmierzyli się zatem A. Duda i B. Komorowski. W głosowaniu uczestniczyło 55,34% uprawnionych, a zwycięzcą wyborów okazał się A. Duda, który uzyskał 51,55% głosów (B. Komorowski zdobył ich 48,45%)¹². A. Duda na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej został zaprzysiężony 6 sierpnia.

Zarówno przed pierwszą, jak i drugą turą głosowania miał miejsce okres ciszy wyborczej, która rozpoczęła się o północy w dniu poprzedzającym dzień wyborów, a zakończyła wraz z zamknięciem lokali wyborczych. Cisza położyła kres kampanii wyborczej, w trakcie której kandydaci prezentowali różnorodne pomysły rozwiązań, usprawnień, zmian, które ich zdaniem powinny zostać przeprowadzone. Wśród planowanych zamierzeń znalazły się również te, które dotyczyły kwestii związanych z funkcjonowaniem szkolnictwa.

Wiele kontrowersji budzić mogą poglądy na temat oświaty wygłoszane w trakcie kampanii wyborczej przez G. Brauna (ósmy wynik wyborczy – 0,83%) z tego względu, że są one silnie nacechowane ideologicznie.

⁹ <http://prezydent2015.pkw.gov.pl/> [15.12.2015].

¹⁰ Informacja ta dotyczy wyników głosowania w kraju. W przypadku wyborów za granicą frekwencja wyniosła 84,39%, a zwycięzcą pierwszej tury okazał się P. Kukiz zdobywając 38,36% głosów, z kolei drugie i trzecie miejsce zajęli kolejno A. Duda (24,66%) i B. Komorowski (21,16%). Ibidem.

¹¹ Zob. ustawa z dnia 5 stycznia 2011 roku Kodeks wyborczy (Tekst. jedn. Dz. U. z 2011 r., nr 21, poz. 112 z późn. zm.).

¹² Za granicą frekwencja w drugiej turze głosowania wyniosła 62,51%. Na A. Dudę głos oddało 55,93% wyborców, na B. Komorowskiego – 44,07%. Stosunkowo duża różnica (21,88 p.p.) pomiędzy frekwencją w pierwszej i drugiej turze wyborów poza granicami kraju może świadczyć o tym, że część wyborców, której kandydaci nie wzięli udziału w drugiej turze zrezygnowała z pójścia na głosowanie. Prawdopodobnie większość z nich stanowili wyborcy P. Kukiza. <http://prezydent2015.pkw.gov.pl/> [15.12.2015].

W jednej ze swoich wypowiedzi uznał on bowiem, że konieczna jest zmiana kołłątajowsko-stalinowskiego sposobu prowadzenia szkoły, a także zniesienie „kluczowych przesądów: demokratyzm, etatyzm, modernizm, pacyfizm i judeoidealizm”¹³, które panują w tej instytucji. Jednocześnie podkreślić należy, że w materiałach programowych, które znajdowały się na oficjalnej stronie kandydata kwestie związane z problemami szkolnictwa nie zostały poruszone¹⁴.

A. Duda, zwycięzca zarówno pierwszej, jak i drugiej tury głosowania, swój program wyborczy sformułował w formie czterech głównych filarów – rodzina, praca, bezpieczeństwo i dialog. Pomysły na rozwiązanie problemów szkolnictwa zostały przez niego zawarte w filarze „rodzina”. A. Duda zaproponował zagwarantowanie dostępności i bezpłatności opieki przedszkolnej; zapewnienie rodzicom prawa do decydowania o edukacji swoich dzieci (w tym, czy mają ją rozpocząć w wieku 6, czy 7 lat); likwidację gimnazjów i powrót do ośmioletniej szkoły podstawowej, wydłużenie o rok nauki w szkole średniej; rezygnację z systemu testowego; utworzenie w każdej szkole gabinetu lekarskiego i stomatologicznego¹⁵.

Problemy szkolnictwa nie były szczególnie eksponowane przez kandydata Polskiego Stronnictwa Ludowego A. Jarubasa (szóste miejsce w prezydenckiej elekcji – 1,60%). Wypowiadał się on wyłącznie na temat szkolnictwa zawodowego. Postulował, aby w Polsce szkolnictwo to opierało się na modelu dualnym (na wzór systemu niemieckiego), w którym treści nauczania są przekazywane w szkole (przede wszystkim kwestie teoretyczne) oraz w zakładzie pracy (praktyczny wymiar kształcenia). Kandydat deklarował również wsparcie dla tzw. ginących zawodów poprzez wniesienie projektu ustawy o rzemiośle¹⁶.

Z kolei B. Komorowski w trakcie kampanii wyborczej zapowiadał, że do 2017 roku zostanie osiągnięta pełna dostępność edukacji przedszkolnej. Ponadto, zgodnie z jego zamierzeniami, w szkole ponadgimnazjalnej będą się odbywały zajęcia praktyczne oraz staże w przedsiębiorstwach, które dotyczyć mają możliwości zastosowania w praktyce wiedzy ekonomicznej, jak również matematyki finansowej. B. Komorowski zaproponował także modernizację szkolnictwa zawodowego tak, by ukończenie szkoły zawodowej gwarantowało dobrą pracę. Szkoły zawodowe jego zdaniem powinny ściśle współpracować z zakładami pracy, a docelowo powinien zostać wdrożony model kształcenia dualnego. Ponadto szkolnictwo zawodowe zostanie

¹³ <http://mamprawowiedziec.pl/> [15.12.2015].

¹⁴ <http://www.grzegorzbraun2015.pl/> [15.12.2015].

¹⁵ <http://andrzejduda.pl/> [15.12.2015].

¹⁶ <http://jarubasadam.pl/> [15.12.2015].

dostosowane do potrzeb i wyzwań rynku pracy¹⁷. B. Komorowski opowiedział się również za cyfryzacją edukacji. Szkoła jego zdaniem powinna wyrównywać szanse, wspierać talenty, promować patriotyzm, wiedzę o bezpieczeństwie, a także przedsiębiorczość¹⁸.

Z czwartym wynikiem w elekcji prezydenckiej uplasował się J. Korwin-Mikke (3,26% głosów). Polityk ten nie uczynił problemów szkolnictwa istotnym aspektem swoich kampanijnych wypowiedzi. Podejmował jedynie kwestię zapewnienia rodzicom wolności wyboru, czy w ogóle, a jeśli tak, to w jakim wieku ich dzieci powinny być objęte edukacją szkolną¹⁹.

Propozycje na rozwiązanie problemów systemu oświaty w Polsce wygłaszane przez M. Kowalskiego (dziewiąty wynik wyborczy – 0,52%) podobnie, jak w przypadku G. Brauna są w dużej mierze kontrowersyjne. W programie wyborczym zapowiedział on bowiem, że w szkole należy połączyć edukację klasyczną, polski dorobek i zdrową moralność z odkrywaniem nowych horyzontów. Instytucja ta powinna współpracować z rodzicami, gdyż to rodzice są pierwszymi wychowawcami dzieci. Zdaniem kandydata „dzisiejsza szkoła miota się między zastojem i szarością wywodzącymi się jeszcze z PRL a indoktrynacją wedle lewicowej politycznej poprawności, ideologiami finansowymi z unijnych pieniędzy i rakiem feminizmu-genderyzmu”²⁰.

Kandydat P. Kukiz, który w wyścigu do prezydenckiego fotela startu uzyskał trzeci wynik, kwestie związane ze szkolnictwem podejmował przede wszystkim w kontekście protestów państwa Karoliny i Tomasza Elbanowskich przeciwko obowiązkowej edukacji szkolnej dzieci sześciolatek. P. Kukiz domagał się zagwarantowania rodzicom możliwości wyboru, w jakim wieku (6 lub 7 lat) ich dzieci powinny rozpocząć naukę w szkole. Stwierdził także, że bulwersującym jest fakt zignorowania przez Platformę Obywatelską zebrania 950 tys. podpisów w ramach akcji „Ratuj Maluchy!” w sprawie zorganizowania referendum edukacyjnego (wniosek referendalny został odrzucony przez Sejm). Ponadto kandydat ten w kampanii optował przeciwko organizacji lekcji religii w publicznych szkołach²¹.

M. Ogórek (piąty wynik wyborczy – 2,38%) w kampanii wyborczej rzadko podejmowała problemy szkolnictwa. Otwierając ją zapowiedziała jedynie, że podczas swojej prezydentury będzie skupiać się na zapewnieniu dostępności do edukacji. Zapowiedziała również konieczność przeprowadzenia reformy szkolnictwa zawodowego²².

¹⁷ <http://mamprawowiedziec.pl/> [15.12.2015].

¹⁸ <http://www.prezydent.pl/archiwum-bronislawa-komorowskiego/prezydent/plan-dzialan-dla-polski/> [15.12.2015].

¹⁹ <http://www.prezydentkorwin.pl/> [15.12.2015].

²⁰ <http://mariankowalski.pl/> [15.12.2015].

²¹ <http://mamprawowiedziec.pl/> [15.12.2015].

²² <http://www.magdalenaogorek.eu/home/> [15.12.2015].

W przeciwieństwie do M. Ogórek, J. Palikot, który uzyskał 1,42% głosów (siódme miejsce), sporo uwagi poświęcił szkolnictwu. W siedmiopunktowym programie wyborczym „Plan dla Polski” kandydat ten pomysł na rozwiązanie problemów szkolnictwa umieścił na drugim miejscu. Stwierdził, że egzamin dojrzałości powinien mieć ustny charakter, co wiąże się z rezygnacją z pisemnych form matury. Zdaniem J. Palikota szkoła w Polsce nie uczy kreatywnego myślenia, lecz rozwiązywania testów, co należałoby zmienić. Ponadto w kampanii był on przeciwny organizowaniu lekcji religii w publicznych szkołach. J. Palikot zapowiedział także zmianę sposobu prowadzenia zajęć pedagogicznych, tak by budowały one kreatywność, inteligencję emocjonalną, uczyły pracy w zespole oraz umożliwiały nabycie kompetencji społecznych²³.

Ostatni kandydaci w starciu o prezydenturę – P. Tanajno (0,20%) oraz J. Wilk (0,46%) w programach wyborczych lub wypowiedziach medialnych nie poruszyli kwestii edukacji. P. Tanajno odniósł się jedynie krytycznie do odrzucenia przez Sejm wniosku o referendum w sprawie sześciolatek²⁴.

Przeprowadzona analiza programów wyborczych, jak również wypowiedzi kandydatów na urząd Prezydenta RP w wyborach w 2015 roku prowadzi do kilku istotnych wniosków. Przede wszystkim zauważyć należy, że problemy szkolnictwa nie stanowiły głównej osi sporu politycznego. Polemika kandydatów na tematy związane z oświatą koncentrowała się przede wszystkim wokół obniżenia wieku obowiązkowej edukacji szkolnej do 6 lat. Drugim podejmowanym przez polityków wątkiem była reforma kształcenia zawodowego w postaci wdrożenia modelu dualnego. Stosunkowo często poruszano także kwestię nauczania religii w publicznych szkołach. Materię tę podnosili kandydaci, którzy wyrażali w kampanii wyborczej sprzeciw wobec nauczania tego przedmiotu. Zaskakujący nie jest również fakt, że politycy w programach wyborczych, a także w wypowiedziach medialnych nie wskazywali źródeł finansowania swoich pomysłów oraz nie konkretyzowali ogólnikowo sformułowanych zamierzeń. Nie dziwi również to, że tezy kandydatów, którzy mieli zaplecze w postaci partii politycznych były zbieżne ze stanowiskami tych formacji. Pewne zaskoczenie może natomiast stanowić fakt nieporuszenia w kampanii problemu nauczycieli i warunków ich pracy, a także ewentualnego zniesienia (bądź nie) Karty Nauczyciela. Materia ta stanowi bowiem temat wielu sporów politycznych, a politycy różnych partii często krytykują ten akt prawny. Ponadto warto odnotować, że w wypowiedziach niektórych kandydatów widać było silne nacechowanie ideologiczne.

²³ <http://www.palikot2015.pl/> [15.12.2015].

²⁴ <http://www.jacekwilk.pl/> [15.12.2015], <http://tanajno.db.org.pl/> [15.12.2015].

Podsumowując dotychczasowe rozważania należy zauważyć, że w przypadku problemów szkolnictwa wyborcza polemika miała dwutorowy przebieg. Obejmowała ona zarówno spór o wartości, zgodnie z którymi powinna być prowadzona edukacja szkolna, jak również spór związany z bieżącą działalnością polityczną. W tabeli 1 zamieszczone zostało porównanie opinii poszczególnych kandydatów na wybrane problemy szkolnictwa.

Tabela 1. Opinie poszczególnych kandydatów w wyborach prezydenckich na wybrane problemy szkolnictwa

Kandydat	Dostępne bezpłatne przedszkola	Sześciolatki w szkole	Nauczanie religii finansowane z budżetu państwa	Reforma kształcenia zawodowego	Wypowiedzi silnie nacechowane ideowo
G. Braun	bw	bw	bw	bw	tak
A. Duda	tak	nie	bw	bw	nie
A. Jarubas	bw	bw	bw	tak	nie
B. Komorowski	tak	tak	bw	tak	nie
J. Korwin-Mikke	bw	nie	bw	bw	tak
M. Kowalski	bw	bw	bw	bw	tak
P. Kukiz	bw	▪	nie	bw	nie
M. Ogórek	bw	bw	bw	tak	nie
J. Palikot	bw	bw	nie	bw	nie
P. Tanajno	bw	▪	bw	bw	bw
J. Wilk	bw	bw	bw	bw	bw

Objaśnienia: **bw** – brak kampanijnej wypowiedzi na ten temat lub brak zamieszczenia tej kwestii w programie; **▪** – kandydaci krytycznie wyrażali się o odrzuceniu wniosku o referendum w tej sprawie.

Źródło: Opracowanie własne.

Wybory parlamentarne

Drugą ogólnokrajową elekcję, która miała miejsce w 2015 roku, stanowiły wybory parlamentarne. W wyborach tych utworzono 114 komitetów wyborczych (w tym 17 w głosowaniu do Sejmu), a 8 z nich zarejestrowało listy we wszystkich okręgach wyborczych, poprzez co uzyskały one status ogólnopolskich. Państwowa Komisja Wyborcza wylosowała następujące

numery list dla poszczególnych komitetów: lista nr 1 – KW Prawo i Sprawiedliwość, lista nr 2 – KW Platforma Obywatelska, lista nr 3 – KW Partia Razem, lista nr 4 – KW KORWiN, lista nr 5 – KW Polskie Stronnictwo Ludowe, lista nr 6 – KKW Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni, lista nr 7 – KWW „Kukiz’15”, lista nr 8 – KW Nowoczesna Ryszarda Petru²⁵.

W wyborach do Sejmu zwycięstwo odniosło PiS, uzyskując 37,58% głosów, co dało temu ugrupowaniu 235 mandatów. Drugi rezultat wyborczy uzyskała PO – 24,09% i 138 mandatów; trzeci – „Kukiz’15” 8,81% i 42 mandaty; czwarty – Nowoczesna 7,60% i 28 mandatów; piąty – Zjednoczona Lewica 7,55% (lecz nie przekroczyła ona progu wyborczego dla koalicji – 8%), szósty – PSL 5,13% i 16 mandatów, siódmy – KORWiN 4,76%, ósmy – Partia Razem 3,62%. Dwie ostatnie formacje zdobyły niższe poparcie niż próg wyborczy dla partii politycznych i przez to również nie uczestniczyły w podziale mandatów²⁶. Z kolei w wyborach do Senatu PiS zdobyło 61 mandatów, PO – 34, PSL – 1. Po 1 mandacie uzyskały cztery Komitety Wyborcze o charakterze lokalnym. Frekwencja w wyborach do Sejmu wyniosła 50,92%, a w wyborach do Senatu 50,91%²⁷.

W trakcie kampanii wyborczej w głosowaniu do parlamentu komitety wyborcze podejmowały m.in. problematykę szkolnictwa w Polsce. Należy jednak zaznaczyć, że kwestia ta nie stanowiła głównej osi sporu politycznego, podobnie jak to miało miejsce w przypadku elekcji prezydenckiej.

PiS w założeniach programowych sporo uwagi poświęcił sferze edukacji. Zadeklarował, że już od 1 września 2016 roku zostanie przywrócony obowiązek szkolny dla dzieci w wieku 7 lat i tym samym obowiązkowym wychowaniem przedszkolnym objęte zostaną sześciolatki²⁸. Już w trakcie kampanii przedstawiono w tej sprawie gotowy projekt ustawy (nowelizacji ustawy o systemie oświaty)²⁹. PiS zapowiedział również gruntowną zmianę ustroju szkolnego, którą miałby stanowić powrót do stanu sprzed reformy z 1999 roku, w tym przede wszystkim likwidację szkół gimnazjalnych. Co więcej, postulowano także zwiększenie nakładów na szkolnictwo oraz zmniejszenie biurokratycznej pracy, którą muszą wykonywać nauczy-

²⁵ <http://parlament2015.pkw.gov.pl/> [20.12.2015].

²⁶ Wybory do Sejmu poza granicami kraju wygrało PiS uzyskując 33,61% głosów, na drugim miejscu znalazła się PO (18,59%), na trzecim „Kukiz’15” (15,31%), na czwartym KORWiN (12,54%), na piątym Nowoczesna Ryszarda Petru (9,19%), na szóstym Partia Razem (5,46%), na siódmym Zjednoczona Lewica (4,58%), na ósmym PSL (0,46%). Z kolei frekwencja wyborcza wyniosła 87,64%. <http://parlament2015.pkw.gov.pl/> [20.12.2015].

²⁷ W wyborach do Senatu poza granicami kraju PiS uzyskało 46,85% głosów, a PO 34,35%. Natomiast frekwencja wyborcza kształtowała się na poziomie 87,37%. <http://parlament2015.pkw.gov.pl/> [20.12.2015].

²⁸ Kwestia ta stanowiła również przedmiot debaty pt. „Rozmowa o Polsce”, która odbyła się 19 października 2015 roku pomiędzy Beata Szydło (PiS) a Ewą Kopacz (PO).

²⁹ Zamierzenia ta zostały wdrożone w życie, o czym wspomniano uprzednio.

ciele, przez co mieliby oni więcej czasu na prowadzenie dydaktyki. Opinię publiczną poinformowano również o planach odbudowy rangi szkolnictwa zawodowego, jednakże bez wskazania konkretnych przedsięwzięć, które umożliwiłyby osiągnięcie tego celu³⁰. Z kolei w trakcie debaty pomiędzy przedstawicielami 8 ogólnopolskich komitetów wyborczych (tzw. debaty liderów), która miała miejsce 20 października 2015 roku B. Szydło (kandydatka na premiera z ramienia PiS) wyraziła aprobatę dla nauczania religii w szkołach.

Szeroki wachlarz pomysłów na rozwiązanie problemów szkolnictwa zaproponowała także PO. W programie wyborczym „Polska przyszłości” założono zwiększenie opiekuńczej funkcji szkoły przez rozbudowę oferty bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych. Szkoła powinna stanowić centrum integracji środowisk lokalnych i powinna być otwarta od rana do wieczora. Ponadto, zdaniem PO, należałoby zaproponować nowe warunki wynagradzania i awansowania nauczycieli, tak by były one powiązane z efektami ich pracy, co przyczyniłoby się do podniesienia prestiżu zawodu nauczyciela. Wcielenie tej propozycji w życie byłoby równoznaczne z istotnymi zmianami w Karcie Nauczyciela bądź też z uchwaleniem nowego aktu prawnego regulującego stosunek pracy tej grupy zawodowej. Oferta szkół według Komitetu powinna być dostosowana do wymogów rynku pracy, a programy kształcenia zawodowego konsultowane z pracodawcami. Należałoby zwiększyć ilość stażów i praktyk u pracodawców, a także poprawić pozycję polskiego szkolnictwa w rankingach międzynarodowych. Szkoła oraz nauczyciele powinni być otwarci na nowatorskie pomysły w nauczaniu. W programie zaproponowano również instrumenty o charakterze socjalnym, takie jak wsparcie najmniej zamożnych uczniów poprzez zagwarantowanie zdrowego i ciepłego posiłku czy wprowadzenie profilaktyki dentystycznej do szkół. PO postulowała również zapewnienie powszechnego dostępu do pedagoga logopedy oraz uchwalenie nowej ustawy oświatowej tzw. „Konstytucji Oświatowej”. Zapowiedziała inwestycje w nowy sprzęt i pomoce dydaktyczne, a także rezygnację ze sprawdzianu szóstoklasisty³¹. Co więcej, E. Kopacz w trakcie debaty liderów złożyła deklarację, że nauczanie religii w szkołach będzie kontynuowane, jeśli taka będzie wola rodziców.

³⁰ Warto zauważyć, że na stronie internetowej KW PiS nie został zamieszczony jeden dokument programowy. Znajdują się na niej jedynie pomysły na usprawnienie wybranych dziedzin życia społecznego. <http://wybierzpis.org.pl/> [20.12.2015].

³¹ 8 stycznia Minister Edukacji Narodowej w rządzie PiS Anna Zalewska zapowiedziała, że od 2017 roku ten test zostanie zlikwidowany, realizując w ten sposób propozycję wyborczą PO. <http://wyborcza.pl/1,75478,19442502,minister-edukacji-zlikwidujemy-egzamin-szostoklasisty.html/> [08.01.2016]. <http://wybory.platforma.org/> [20.12.2015].

Równie szeroką ofertę postulatów związanych ze szkolnictwem zaproponowała Partia Razem. Wśród nich znalazło się zagwarantowanie wszystkim uczniom szkół podstawowych i średnich bezpłatnych podręczników wraz z możliwością ich przechowywania w szkole. Partia domagała się również zapewnienia nauczycielom godnych pensji, a także stabilności zatrudnienia na warunkach określonych w Karcie Nauczyciela. W programie zapisano warunek zakazu zatrudniania nauczycieli na dziewięciomiesięczne kontrakty, w wyniku których pozostają oni bez wynagrodzenia w okresie wakacyjnym. Partia Razem zadeklarowała również zaprzestanie likwidacji i prywatyzacji szkół oraz zwiększenie liczby nauczycieli w szkołach o gorszych rezultatach edukacyjnych, w tym wprowadzenie instytucji asystenta nauczyciela, który miałby wspomagać prowadzenie zajęć. Założono zorganizowanie obowiązkowej i nauczanej według jednolitego programu edukacji seksualnej, jak również finansowanie lekcji religii przez związki wyznaniowe. Zdaniem Partii Razem należałoby także dokonać zmian w programach nauczania, tak by nie były one ukierunkowane wyłącznie na zdawanie testów oraz wprowadzić zakaz dotowania szkół prywatnych z budżetu państwa³².

W porównaniu z pozostałymi ogólnopolskimi komitetami wyborczymi kontrowersyjne rozwiązania z zakresu szkolnictwa zgłosił KORWiN. W deklaracji programowej formacja ta zapisała, że państwo i samorząd terytorialny powinny wycofać się z prowadzenia i finansowania szkół. Co więcej, zdaniem Komitetu, należy znieść obowiązkową edukację, gdyż o kształceniu dzieci powinni decydować wyłącznie rodzice. Jednocześnie podkreślono, że w obecnym stanie konstytucyjnym należałoby wprowadzić bon edukacyjny, który byłby finansowany z budżetu, dzięki czemu wydatki na każdego ucznia byłyby równe. W ramach bonu można byłoby kupować usługi szkół, ale także prywatnych korepetytorów, szkólek przydomowych czy przyparafialnych bądź innych instytucji o charakterze edukacyjnym. W programie formacji znalazł się również zapis o tym, że Karta Nauczyciela wraz z systemem awansu zawodowego powinny zostać zlikwidowane³³.

Z kolei PSL w deklaracji wyborczej pt. *Blisko ludzkich spraw* zapowiedział, że polskiej szkole potrzebne są działania, które poprawią jakość kształcenia i zapewnią dostępność do placówek uczących na wysokim poziomie wszystkim uczniom (bez względu na miejsce urodzenia, pochodzenie czy zamożność). Ponadto PSL postulował przeprowadzenie oceny obecnego modelu kształcenia i na tej podstawie wprowadzenie zmian w oświacie. Istotną z punktu widzenia tej partii kwestią jest również konieczność odbu-

³² <http://partiarazem.pl/> [20.12.2015].

³³ <http://www.partiakorwin.pl/> [20.12.2015].

dowy szkolnictwa zawodowego³⁴. Natomiast podczas debaty liderów Janusz Piechociński zdecydowanie opowiedział się za nauczaniem religii w szkole.

Zjednoczona Lewica w swoim programie wyborczym również zawarła postulaty dotyczące problemów szkolnictwa. Formacja ta opowiedziała się za zwiększeniem wydatków na edukację; likwidacją gimnazjów; zapewnieniem publicznych samorządowych żłobków i przedszkoli w wymiarze co najmniej 8 godzin dziennie; utrzymaniem Karty Nauczyciela; ochroną szkół przed prywatyzacją i komercjalizacją; wzmocnieniem powiązania szkół zawodowych z zakładami pracy; zmniejszeniem liczby uczniów w oddziałach; rzetelną edukacją seksualną; a także rozdziałem szkoły i religii. Ponadto politycy Zjednoczonej Lewicy w programie wyborczym domagali się bezpłatnej opieki lekarskiej i stomatologicznej w przedszkolach i szkołach, bezpłatnego śniadania i obiadu dla każdego dziecka w szkole, a także całonocnej opieki w szkolnych świetlicach³⁵. Zatem pod względem światopoglądowym oraz socjalnym pomysły ZL były podobne do drugiego ugrupowania lewicowego, które w wyborach walczyło o podział mandatów, czyli Partii Razem.

Zbyt wiele uwagi problemom szkolnictwa nie poświęciła partia „Kukiz’15”. W programie ruchu kwestie edukacji nie zostały w ogóle uwzględnione. P. Kukiz w parlamentarnym starciu, podobnie jak to miało miejsce w przypadku elekcji prezydenckiej, podejmował temat sześciolatków w szkołach w kontekście odrzucenia wniosku o ogłoszenie referendum w tej sprawie³⁶. W trakcie debaty przedwyborczej stwierdził natomiast, że oświadczenie jest przeciwny nauczaniu religii w publicznej szkole, ale tę kwestię powinni jego zdaniem rozstrzygnąć w referendum obywatele.

Z kolei Nowoczesna swój program z zakresu edukacji oparła na kilku założeniach. Pierwszym z nich była implementacja idei kształcenia ustawicznego, a także dostosowanie oferty szkół do wymogów rynku pracy oraz zapewnienie doradztwa zawodowego dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz studentów. Drugie założenie stanowiło wprowadzenie Narodowego Programu Nauki Języka Angielskiego oraz działań mających na celu naukę programowania. Zdaniem Nowoczesnej kroki te miałyby zwiększyć możliwości rozwoju jednostki oraz szanse na odniesienie sukcesu zawodowego. Trzecim i ostatnim zamysłem Komitetu było położenie nacisku na umiejętności praktyczne, które powinna dawać szkoła. Ponadto instytucja ta ma stanowić ośrodek uczenia aktywności obywatelskiej³⁷. Z kolei podczas debaty liderów Ryszard Petru stwierdził, że lekcje

³⁴ http://prasowka.psl.pl/deklaracja_2015.indd.pdf/ [20.12.2015].

³⁵ <http://lewicarazem.org/> [20.12.2015].

³⁶ <http://mamprawowiedziec.pl/> [20.12.2015].

³⁷ <http://dlaczego.nowoczesna.org/> [20.12.2015].

religii należy finansować z pieniędzy związków wyznaniowych, jednakże powinny mieć one miejsce w szkole.

Problemy szkolnictwa, pomimo że nie stanowiły najważniejszej kwestii dyskutowanej w trakcie kampanii parlamentarnej, zostały uwzględnione w programach wyborczych większości partii. Jednakże niektóre propozycje miały ogólny charakter i nie zostały przez kandydatów na posłów i senatorów doprecyzowane, jak również na ogół nie wskazywano sposobów ich finansowania, co można już było zaobserwować podczas elekcji prezydenckiej. Tematem, który nie wywoływał różnic pomiędzy partiami była konieczność reformy szkolnictwa zawodowego. Z kolei główne rozbieżności pomiędzy nimi dotyczyły finansowania nauczania religii z budżetu państwa oraz zmian w warunkach zatrudniania i wynagradzania nauczycieli. Należy zauważyć, że ten ostatni temat nie był podejmowany w trakcie kampanii prezydenckiej. Najwięcej emocji budził natomiast spór o sześciolatki w szkole, a także o szkoły gimnazjalne, które według niektórych partii powinny zostać zlikwidowane. Cechą różnicującą elekcję prezydencką od parlamentarnej jest fakt, że w przypadku tej drugiej prowadzona polemika w mniejszym stopniu dotyczyła kwestii związanych z wartościami reprezentowanymi przez poszczególnych polityków. W tabeli 2 przedstawiono opinie poszczególnych komitetów wyborczych na wybrane problemy szkolnictwa.

Tabela 2. Opinie poszczególnych komitetów wyborczych na wybrane problemy szkolnictwa

Komitet Wyborczy	Sześciolatki w szkole	Nauczanie religii finansowane z budżetu państwa	Likwidacja gimnazjów	Reforma kształcenia zawodowego	Utrzymanie Karty Nauczyciela
PiS	nie	tak	tak	tak	bw
PO	tak	tak	nie	tak	nie
Partia Razem	bw	nie	bw	bw	tak
KORWiN	bw	nie	bw	bw	nie
PSL	bw	tak	▪▪	tak	bw
ZL	bw	nie	tak	tak	tak
„Kukiz’15”	▪	nie	bw	bw	bw
Nowoczesna	bw	nie	bw	bw	bw

Obj a ś n i e n i a: **bw** – brak kampanijnej wypowiedzi na ten temat lub brak zamieszczenia tej kwestii w programie; **▪** – głosy krytyczne o odrzuceniu wniosku o referendum w tej sprawie; **▪▪** – zapowiedź oceny funkcjonowania obecnego ustroju szkolnego i na jej podstawie ewentualne wdrożenie zmian.

Ź r ó ł o: Opracowanie własne.

Podsumowanie

Problemy funkcjonowania systemu oświaty w Polsce stanowią przedmiot zainteresowania polityki i polityków. Z tego właśnie względu nie mogły one zostać pomięte podczas kampanii wyborczych, które miały miejsce w 2015 roku. Co prawda, polityczna polemika nie koncentrowała się wokół nich, niemniej jednak nie pozostały one niezauważone. Na potwierdzenie tej tezy może służyć fakt podejmowania materii związanej ze szkołą podczas dwóch debat poprzedzających wybory parlamentarne. Kampanijne dyskusje polityków o problemach szkolnictwa za wyjątkiem kwestii sześciolatków w szkole, likwidacji gimnazjów oraz zniesienia Karty Nauczyciela nie budziły dużych emocji. Biorąc pod uwagę stabilność sfery oświaty, szczególnie kontrowersyjne były natomiast te propozycje, które zakładały gruntowną zmianę ustroju szkolnego (np. powrót ośmioletniej szkoły podstawowej). Zgłaszające je komitety wyborcze raczej kierowały się nastrojami społecznymi niż racjonalnymi argumentami, takimi jak – w przypadku likwidacji gimnazjów – wprowadzenie nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego, która połączyła nauczanie w szkole gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej. W roku szkolnym 2014/2015 po raz pierwszy zdawano egzamin dojrzałości zgodny z nową podstawą, wobec czego jej ewaluacja nie jest jeszcze w pełni możliwa. Jednocześnie kampanijne zapowiedzi (w wyborach prezydenckich i parlamentarnych) powrotu do obowiązku szkolnego dla dzieci w wieku 7 lat potwierdzają typowe dla polskiej sceny politycznej całkowite odwrócenie reform lub zmian wprowadzonych przez politycznych przeciwników.

Z punktu widzenia szkolnictwa w Polsce pożądanym byłoby znalezienie konsensusu ponad partyjnymi podziałami. Polityczna zgoda oraz jednolita wizja funkcjonowania systemu oświaty umożliwiłaby z pewnością rozwiązanie znacznej części problemów występujących w tej dziedzinie życia społecznego. Co więcej, stanowiłaby ona gwarancję stabilności, której potrzebują i której tak bardzo brakuje nauczycielom, uczniom i rodzicom.

Bibliografia

- DZIEWULAK D.: *Systemy szkolne Unii Europejskiej*. Warszawa 1997.
<http://dlaczego.nowoczesna.org/>.
<http://jarubasadam.pl/>.
<http://andrzejduda.pl/>.

- <http://lewicarazem.org/>
<http://mamprawowiedziec.pl/>
<http://mariankowalski.pl/>
<http://parlament2015.pkw.gov.pl/>
<http://partiarazem.pl/>
<http://prezydent2015.pkw.gov.pl/>
<http://referendum2015.pkw.gov.pl/>
<http://tanajno.db.org.pl/>
<http://wybierzpis.org.pl/>
<http://wyborcza.pl/1,75478,19442502,minister-edukacji-zlikwidujemy-egzamin-szostoklasisty.html>
<http://wybory.platforma.org/>
<http://www.jacekwilk.pl/>
<http://www.magdalenaogorek.eu/home/>
<http://www.palikota2015.pl/>
<http://www.partiakorwin.pl/>
<http://www.prezydentkorwin.pl/>
<http://www.prezydent.pl/archiwum-bronislawa-komorowskiego/prezydent/plan-dzialan-dla-polski/>
<http://www.prezydent.pl/prawo/ustawy/podpisane/art,6,sty-czen-2016-r-.html/>
<http://www.psl.org.pl/>
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
„Kronika Sejmowa” 2013, Nr 44.
Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Tekst jedn. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).
Ustawa z dnia 11 kwietnia 2007 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2007 r., nr 80, poz. 542).
Ustawa z dnia 25 lipca 2008 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty, ustawy – Karta Nauczyciela oraz ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2008 r., nr 145, poz. 917).
Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 roku Kodeks wyborczy (Tekst jedn. Dz. U. z 2011 r., nr 21, poz. 112 z późn. zm.).
WRÓBEL S.: *Polityka i proces polityczny*. W: *Wprowadzenie do nauki o państwie i polityce*. Red. B. SZMULIK, M. ŻMIGRODZKI. Lublin 2004.

Education issues in Poland in the electoral campaigns in 2015

Summary

The article deals with the impact of politics on education. Moreover, it characterizes the political and structural conditionings of educational policy. The author also gives examples of their impact on the Polish school system after 1989. The first main issue which is analyzed in the article is the propositions made by

candidates who started in the presidential election in 2015 and concerned solving educational problems in Poland. Yet another important issue is the propositions of the same kind according to the 8 all-Polish campaign committees which started in the parliamentary election in 2015. The author presents the description of the electoral projects and tries to draw the conclusions.

Key words: education, politics, electoral campaigns in 2015

Natalia Stępień-Lampa – doktor, adiunkt w Zakładzie Polityki Społecznej Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jej zainteresowania naukowe związane są z problematyką polityki edukacyjnej, polityki wyrównywania szans edukacyjnych, a także ubóstwa, w tym jego przestrzennej koncentracji.